

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 16. heinäkuuta 2026
(OR. en)

12037/26

POLCOM 279
SPG 5

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	16. heinäkuuta 2026
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	JOIN(2026) 16 final
Asia:	YHTEINEN KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE yleisestä tullietuusjärjestelmästä vuosina 2023–2025

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja JOIN(2026) 16 final.

Liite: JOIN(2026) 16 final

EUROOPAN
KOMISSIO

UNIONIN ULKOASIOIDEN
JA TURVALLISUUSPOLITIIKAN
KORKEA EDUSTAJA

Bryssel 16.7.2026
JOIN(2026) 16 final

YHTEINEN KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

yleisestä tullietuusjärjestelmästä vuosina 2023–2025

{SWD(2026) 184 final} - {SWD(2026) 185 final} - {SWD(2026) 186 final} -
{SWD(2026) 187 final} - {SWD(2026) 188 final} - {SWD(2026) 189 final} -
{SWD(2026) 190 final} - {SWD(2026) 191 final} - {SWD(2026) 192 final}

1. JOHDANTO JA KESKEISIMMÄT SEIKAT

Yleinen tullietuusjärjestelmä (Generalised Scheme of Preferences, GSP) on keskeinen väline, jolla Euroopan unioni (EU) auttaa alhaisen tulotason ja alemman keskitulotason maita vähentämään köyhyyttä, kasvattamaan talouttaan ja edistämään kestävää kehitystä. EU myöntää tällaisille maille yksipuolisesti etuuskohteluun perustuvan pääsyn EU:n markkinoille poistamalla tai alentamalla tuontitulleja. Vähiten kehittyneet maat (LDC) hyötyvät tullittomasta ja kiintiöttömästä pääsystä markkinoille. GSP-järjestelmän edunsaajamaiden tulee kestävä kehityksen edistämiseksi sitoutua sellaisten kansainvälisten yleissopimusten ja sopimusten täytäntöönpanoon, jotka koskevat ihmisoikeuksia, työntekijöiden oikeuksia, ympäristöä ja ilmastoa sekä huumausaineiden ja korruption torjuntaan liittyvää hyvää hallintotapaa.

GSP-asetuksen¹ mukaiseen GSP-järjestelmän täytäntöönpanoon sisältyy säännöllinen seuranta ja raportointi. Kertomuksen edellisen version² tavoin Euroopan komissio (komissio) ja korkea edustaja hyväksyvät yhdessä tämän Euroopan parlamentille ja neuvostolle esitetyn viidennen kertomuksen³ GSP-järjestelmän täytäntöönpanosta, sillä GSP-järjestelmällä on merkitystä myös EU:n laajemman ulkopoliittikan ja ulkoisen toiminnan kannalta. Tämä on viimeinen nykyisen GSP-asetuksen mukainen kertomus. Sen jälkeen siirrytään uuteen GSP-asetukseen, joka sisältää erityisesti tiukennettuja kestävyyttä ja avoimuutta koskevia vaatimuksia 1. tammikuuta 2027 alkaen.

Tämä kertomus kattaa GSP-järjestelmän täytäntöönpanon ja vaikutukset ajanjaksolla 2023–2025, jäljempänä ’raportointijakso’, järjestelmän kolmessa menettelyssä: 1) alhaisen tulotason ja alemman keskitulotason maita koskeva vakio-GSP-menettely⁴, 2) kestävä kehitys ja hyvää hallintoa edistävä erityinen kannustusmenettely (GSP+), joka on sellaisten vakio-GSP-edunsaajamaiden käytettävissä, jotka sitoutuvat laajemmin kestävyystoimiin⁵, ja 3) ”Kaikki paitsi aseet” -menettely (Everything But Arms, EBA), jota sovelletaan vähiten kehittyneisiin maihin. Tänä vuonna EU:n EBA-väline täyttää 25 vuotta.

EU:n GSP-järjestelmästä hyötyy tällä hetkellä 65 kehitysmaata, joista 44 on vähiten kehittyneitä maita. Globaalisti tämä käsittää yli kolme miljardia ihmistä, joista yli miljardi asuu vähiten kehittyneissä maissa. GSP-edunsaajamaat hyötyivät vuonna 2024 tullietuuksista, joiden tuomien säästöjen arvoksi arvioitiin 5 miljardia euroa. EBA-edunsaajamaiden osuus tästä kokonaissummasta oli yli 3 miljardia euroa.

Järjestelmän suurimmat edunsaajamaat ovat Bangladesh (19 miljardia euroa EBA-etuuksia hyödyntävää tuontia EU:hun vuonna 2024), Intia (11,7 miljardia euroa vakio-GSP-etuuksia hyödyntävää tuontia EU:hun) ja Pakistan (7,1 miljardia euroa GSP+-etuuksia hyödyntävää tuontia EU:hun). Ylivoimaisesti merkittävin ala on vaatetusala, jonka osuus kaikesta GSP-järjestelmän piirissä tehtävästä kaupasta on 59 prosenttia.

GSP-järjestelmä on kaupankäyntiin ja talouteen liittyvien etujensa lisäksi yhä houkutteleva ja tehokas kannustin, jonka avulla edunsaajamaissa voidaan edistää kestävä kehitys sosiaalisten, ympäristöön ja ilmastoon liittyvien kysymysten osalta kansainvälisesti tunnustettujen normien ja standardien perusteella. Keskeisen tärkeää on EU:n valvonta ja osallistuminen GSP-järjestelmän piirissä: erityisesti GSP+-menettely edistää jäseneltyä yhteistyötä EU:n toimielinten, edunsaajamaiden hallitusten ja kansalaisyhteiskunnan välillä. Sen avulla tuetaan kansainvälisten ihmisoikeuksien, työntekijöiden oikeuksien sekä ilmastoon ja ympäristöön liittyvien sitoumusten edistämistä sekä vahvistetaan korruption vastaisia ja oikeusvaltioperiaatetta koskevia uudistuksia. Järjestelmän avulla varmistetaan jatkossakin, että tasapaino säilyy edunsaajamaiden kaupan kasvupotentiaalın tukemisen ja yhteisten arvojen ja

kestävyytavoitteiden edistämisen välillä. Lisäksi EU:n taloutta ja yrityksiä tuetaan edistämällä GSP-edunsaajamaiden kanssa käytävää kauppaa tullisäästöjen avulla, ja järjestelmä turvaa samalla EU:n taloudelliset edut ja arkaluonteisten alojen kilpailukyvyyn.

Tämän kertomuksen liitteenä on yhdeksän maakohtaista komission yksiköiden valmisteluasiakirjaa kullekin nykyisestä kahdeksasta GSP+-edunsaajamaasta, eli Bolivia, Kap Verde, Kirgisia, Mongolia, Pakistan, Filippiinit, Sri Lanka ja Uzbekistan, sekä yksi asiakirja tehostetun yhteistyön piiriin kuuluville EBA-maille (Bangladesh, Kambodža ja Myanmar). Kertomuksessa kuvataan komission yksiköiden ja Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) yhteistyötä edunsaajamaiden viranomaisten, kansalaisyhteiskunnan, työmarkkinaosapuolten ja yritysyhteisöjen kanssa esimerkiksi GSP+-edunsaajamaihin tehtyjen valvontakäyntien ja joidenkin keskeisten EBA-edunsaajamaiden kanssa tehtävän tehostetun yhteistyön kautta. Kertomus perustuu myös kansainvälisten valvontaelinten havaintoihin, jotka koskevat edunsaajamaiden GSP-ehtoihin liittyviä aloja, ja ne sisällytetään kertomukseen tarvittaessa.

2. LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITYS RAPORTOINTIJAKSOLLA

a) Täytäntöönpanon kehitys

Komissio antoi raportointijaksolla useita GSP-asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä säädöksiä:

- Maiden poistaminen GSP-järjestelmästä: Indonesia saavutti Maailmanpankin luokitukseen pohjautuvan ylemmän keskitulotason maan aseman kolmena vuotena peräkkäin, minkä johdosta se poistuu GSP-järjestelmästä 1. tammikuuta 2027 alkaen⁶. Kenian osalta 1. heinäkuuta 2024 alkaen sovellettava EU:n ja Kenian talouskumppanuussopimus korvaa GSP-järjestelmän kaikilta osin 1. tammikuuta 2027 alkaen⁷.
- Siirtyminen EBA-menettelystä vakio-GSP-menettelyyn: Bhutan poistettiin vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä 13. joulukuuta 2023 YK:n päätöksen perusteella. Kolmivuotisen siirtymäkauden päätyttyä Bhutan ei siis enää hyödy EBA-etuuksista ja siirtyy vakio-GSP-menettelyn piiriin 1. tammikuuta 2028 alkaen.⁸ Myös São Tomé ja Príncipe poistettiin vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä 13. joulukuuta 2024, ja maa siirtyy vakio-GSP-menettelyn piiriin 1. tammikuuta 2029.⁹
- Heikompaa asemaa koskevat kynnsarvot: Edunsaajamaiden luetteloon tehtyjen muutosten ohella tarkasteltiin GSP+-menettelyn kannalta oleellista, heikompaa asemaa koskevaa kynnsarvoa¹⁰.
- Tuotteiden graduaatio: Vakio-GSP-menettelyn tullietuudet suspendoitiin vuosina 2023–2025¹¹¹² useiden Intiasta, Indonesiasta ja Keniasta tuotavien tuotteiden osalta sen jälkeen, kun asiaankuuluvat tuonnin kynnsarvot oli saavutettu, ja sitten [myös vuodeksi 2026].¹³
- Suojakeinot: Tutkinnan uudelleenkäynnistyksen jälkeen vuonna 2024 otettiin uudelleen käyttöön yleiset suojatoimenpiteet, jotka liittyivät indica-riisin vientiin Kambodžasta ja Myanmarista.¹⁴ Erityisiä maatalouden suojakeinoja, jotka liittyivät Pakistanista peräisin olevan etanolin tuontiin, otettiin käyttöön vuonna 2025.¹⁵

b) GSP-järjestelmä vuoden 2026 jälkeen

GSP-edunsaajamaiden lukumäärän odotetaan edelleen laskevan tulevaisuudessa. Tulevien siirtymien osalta Maailmanpankki on hyväksynyt kaksi GSP+-edunsaajamaata ylemmän keskitulotason maiden ryhmään (Kap Verden vuonna 2025 sekä Mongolian vuosina 2024 ja 2025). Jos ne hyväksytään ryhmään kolmena peräkkäisenä vuotena, ne eivät jatkossa enää hyödy GSP-järjestelmästä. Monet nykyiset EBA-edunsaajamaat on myös määrä poistaa

vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä tulevina vuosina. Nämä maat (ks. tarkemmat tiedot kohdasta 4 c) poistuisivat EBA-menettelyn piiristä kolmen vuoden siirtymäkauden jälkeen, joka seuraisi niiden poistumista vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä. Sitten ne siirrettäisiin todennäköisesti vakio-GSP-menettelyn piiriin, jollei niitä hyväksytä enemmän etuja tarjoavaan GSP+-menettelyyn.

Komissio esitti 22. syyskuuta 2021 lainsäädäntöehdotuksen EU:n yleiseksi tullietuusjärjestelmäksi vuosiksi 2024–2033¹⁶. Uutta EU:n GSP-järjestelmää ei ollut vielä hyväksytty vuonna 2023, joten lainsäätäjät pidensivät nykyisen GSP-asetuksen voimassaoloaikaa 31. joulukuuta 2027 saakka.¹⁷ Vuosien 2027–2036 uusi GSP-asetus hyväksyttiin 17. kesäkuuta 2026, ja se on voimassa 1. tammikuuta 2027 alkaen.¹⁸

Uutta asetusta koskeva sopimus on merkittävä virstanpylväs, jolla varmistetaan, että EU tukee jatkossakin kehitysmaita niiden talouskasvuun ja kestäväan kehitykseen liittyvissä pyrkimyksissä oikeudenmukaisen ja ennakoitavan toimintakehyksen perusteella. Uusi asetusturvaa EU:n avokätisen toimintamallin, joka liittyy kehitysmaista tulevaa tuontia koskeviin tullimyönnytyksiin. Aiemman lainsäädännön pääsisältö säilyy osana asetusta, jotta jatkuvuus ja ennakoitavuus voidaan varmistaa GSP-edunsaajamaiden ja niiden viejien sekä EU:n maahantuojien kannalta.

Uudessa asetuksessa GSP-järjestelmän kannalta oleellisten välineiden luetteloon lisätään viisi uutta kansainvälistä yleissopimusta¹⁹, joita GSP-edunsaajamaiden tulee noudattaa (GSP-järjestelmän ehdot, ks. 3 c kohta), ja otetaan käyttöön Kioton pöytäkirjan korvaava Pariisin ilmastositoumus²⁰. Uudessa asetuksessa säädetään mahdollisuudesta peruuttaa menettely, jos ympäristöä, ilmastoa ja hyvää hallintotapaa koskevien yleissopimusten periaatteita rikotaan vakavasti ja järjestelmällisesti, ja jos kansainvälisessä velvoitteessa ottaa takaisin edunsaajamaan omia kansalaisia laittoman muuttoliikkeen yhteydessä ilmenee vakavia ja järjestelmällisiä puutteita. Uusi järjestelmä parantaa seurantaa, avoimuutta ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista, ja lisäksi siinä otetaan käyttöön kiireellinen, erityisen vakavia rikkomuksia koskeva peruuttamismenettely. Järjestelmä tehostaa myös suoja mekanismeja käsiteltäessä tapauksia, joissa edunsaajamaasta tulevan tuonnin äkillinen kasvu voi vahingoittaa EU:ssa toimivia tuottajia.

Nykyisten GSP+-edunsaajamaiden on haettava GSP+-menettelyyn uudelleen voidakseen säilyttää GSP+-etuuskohtelumaan asemansa uuden GSP-asetuksen nojalla. Kaikkien GSP+-menettelyyn hakevien maiden tulee toimittaa toimintasuunnitelma, jotta menettely voidaan panna täytäntöön tehokkaasti uusien sääntöjen mukaisesti. Nykyisille GSP+-edunsaajamaille myönnetään kaksivuotinen siirtymäaika vuoden 2028 loppuun saakka, ja komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto ovat valmiina tukemaan edunsaajamaita uusien hakemusten jättämiseen liittyvässä prosessissa.

3. GSP-JÄRJESTELMÄN VAIKUTUS

a) Vaikutukset kauppaan vuosina 2022–2024²¹

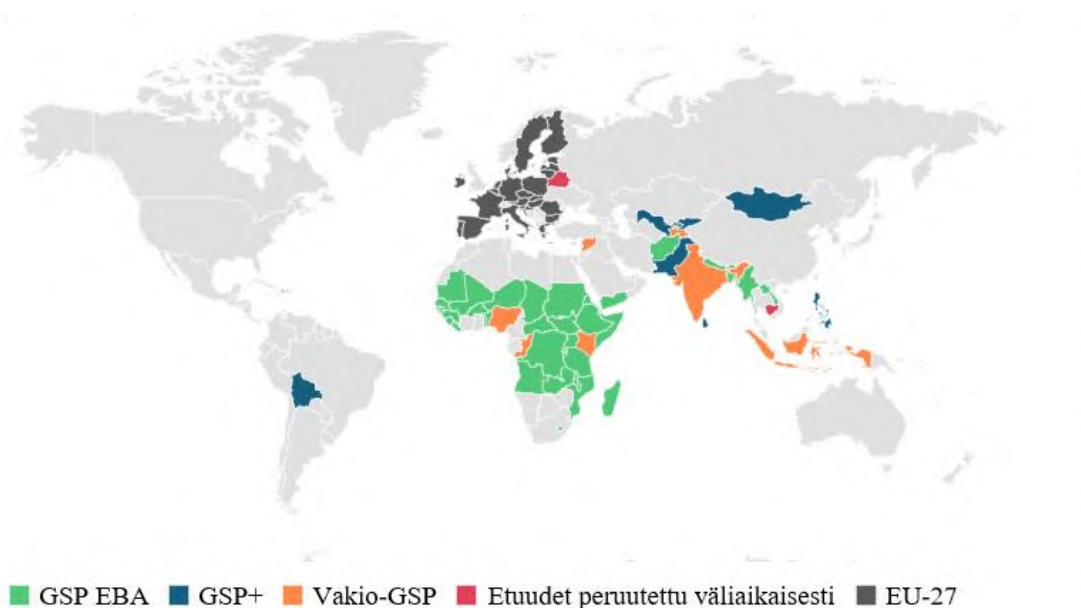
GSP-järjestelmässä säädetään kolmesta menettelystä, jotka ovat edunsaajamaiden kehitystason ja sitoutumisen mukaisia:

- Vakio-GSP koskee menettelyyn oikeutettuja alhaisen tulotason ja alemman keskitulotason maita, joilla ei ole EU:n kanssa muita etuuskohteluun perustuvia kauppajärjestelyjä. EU:hun suuntautuvan tuonnin osalta järjestelmässä myönnetään tullialennuksia 66 prosentille

tullinimikkeistä, kun 26 prosenttia näistä tullinimikkeistä on tullittomia. Tällä hetkellä tästä menettelystä hyöttyy 11 maata.²²

- GSP+-menettely on erityinen menettely, jonka puitteissa vakio-GSP-edunsaajamaille tarjottava tulliton markkinoillepääsy koskee 66 prosenttia tullinimikkeistä. Tämän edellytyksenä on tärkeimpien kansainvälisten ihmisoikeuksia, työvoimaa, ympäristöä, ilmastoa ja hyvää hallintoa koskevien yleissopimusten ja sopimusten tehokas täytäntöönpano. Tällä hetkellä tästä menettelystä hyöttyy kahdeksan maata.²³
- Vähiten kehittyneille maille tarkoitetun EBA-menetellyn piirissä kaikelle tuonnille tarjotaan tulliton pääsy EU:n markkinoille lukuun ottamatta aseita ja ampumatarvikkeita. EU tarjoaa tämän menettelyn ilman viimeistä voimassaolopäivää. EBA-menettelystä hyöttyy 46 maata, joista kaksi (Bhutan sekä São Tomé ja Príncipe) on poistettu vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä, mutta GSP-asetuksen nojalla ne voivat edelleen hyöttyä EBA-menettelystä siirtymäkauden aikana.

Kaavio 1: GSP-edunsaajamaat

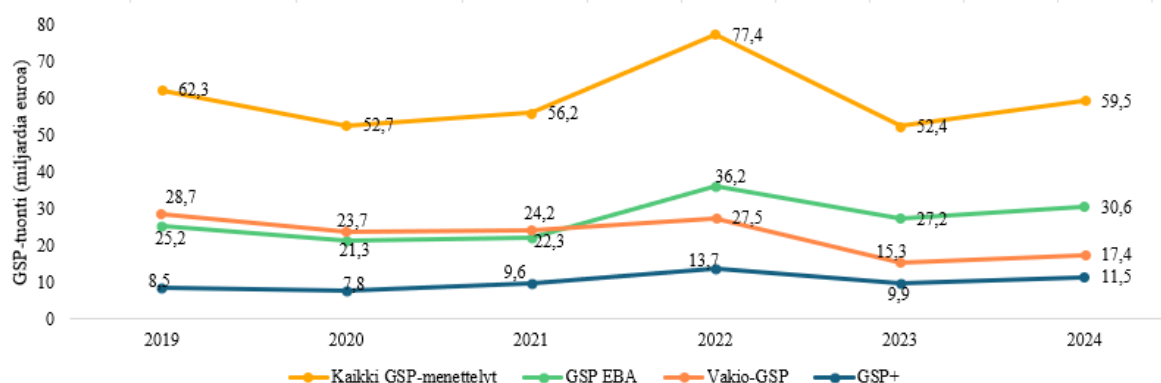

Huomautus: Harmaat alueet kuvaavat maita, jotka eivät kuulu EU:n GSP-järjestelmään.

EU:hun tuotiin vuonna 2024 lähes 60 miljardin euron arvosta tavaroita GSP-järjestelmän etuuksien mukaisesti, mikä hyödytti sekä kumppanimaita että EU:ssa toimivia maahantuojia ja kuluttajia. Tuonnista vähän yli 50 prosenttia, eli 30 miljardin euron arvosta tavaroita, kuului EBA-menettelyn piiriin, 11,5 miljardia euroa oli peräisin GSP+-edunsaajamailta ja noin 17 miljardia euroa vakio-GSP-edunsaajamailta.

Tuonti EU:hun GSP-menettelyn mukaan

Kaavio 2: EU:hun suuntautuvan tuonnin kehitys kolmen GSP-menettelyn mukaan

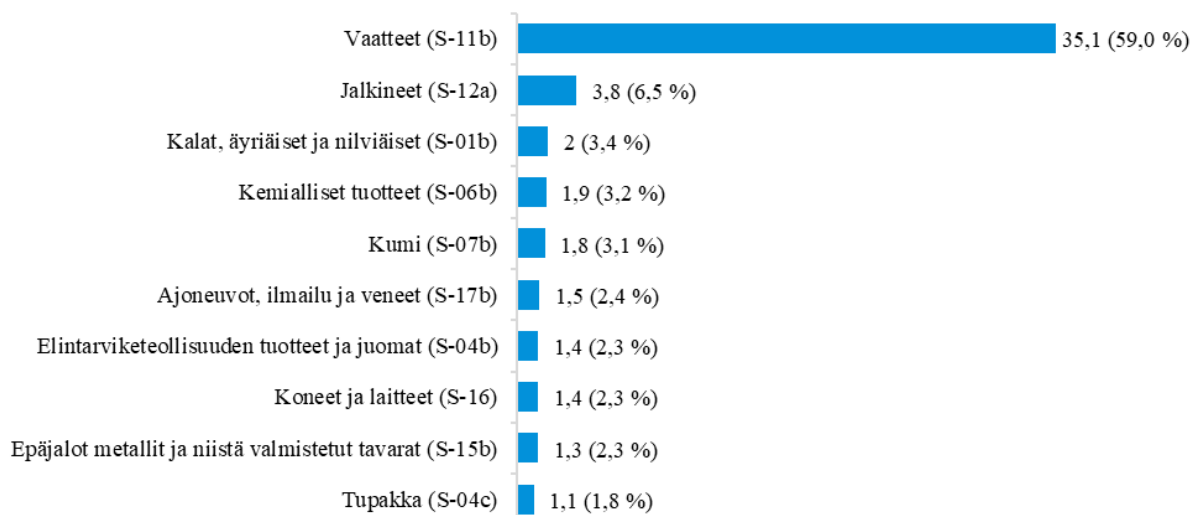

Vuonna 2024 GSP-järjestelmän piiriin kuuluva tuonti kasvoi 59 miljardiin euroon vuoden 2023 noin 52 miljardista eurosta. Tuonti kuitenkin laski verrattuna vuoden 2022 huippulukemaan, jolloin GSP-etuuksia hyödyntäneen tuonnin arvo oli noin 77 miljardia euroa, ja verrattuna covid-19-pandemiaa edeltäneeseen aikaan, jolloin tuontia oli 62 miljardin euron arvosta vuonna 2019. Covid-19-pandemian jälkeinen elpymisen sekä energiakriisiin johtanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan nosti maailmanmarkkinahinnat ja siten myös EU:n tuonnin arvot ennätysellisen korkeiksi vuonna 2022. Kaupankäyntiluvut normalisoituivat covid-19-pandemian jälkeisen elpymisen tasaannuttua ja energian hintojen laskettua vuodesta 2023 alkaen²⁴. Lisäksi Vietnam ei ole enää vakio-GSP-edunsaajamaa EU:n kanssa tehdyn

vapaakauppasopimuksen jälkeen 1. tammikuuta 2023 alkaen. Tämä myös vähensi vakio-GSP-etuuksia hyödyntävää kaupankäyntiä monella miljardilla eurolla.

GSP-järjestelmästä hyötyvät tärkeimmät tuotejaksot

Kaavio 3: GSP-järjestelmää (vakio-GSP, GSP+ ja EBA) hyödyntäen EU:hun tuodut tärkeimmät tuotejaksot vuonna 2024 (miljardia euroa ja osuus kokonaistuonnista)

Vuonna 2024 selvästi eniten GSP-järjestelmästä hyötynyt ala oli vaatetusala (S-11b)²⁵, jonka EU:hun suuntautuneen, järjestelmää hyödyntävän tuonnin arvo oli 35,1 miljardia euroa ja jonka osuus kaikesta GSP-järjestelmää hyödyntävästä kaupasta oli 59 prosenttia. Seuraavaksi suurimmat alat olivat jalkineet (S-12a) (3,8 miljardia euroa) sekä kalat, äyriäiset ja nilviäiset (S-01b) (2 miljardia euroa). Suurin ala oli vaatetus (S-11b) kaikkina raportointijakson vuosina. Koneiden ja laitteiden (S-16) merkitys kuitenkin väheni (tuoteryhmä putosi vuoden 2022 toiselta sijalta kahdeksannelle sijalle vuonna 2024), kun taas ajoneuvojen, ilmailun ja veneiden (S-17b) sekä valmiselintarvikkeiden ja -juomien (S-04b) kaltaiset tuoteryhmät nousivat kymmenen suurimman joukkoon vuodesta 2022 alkaen.

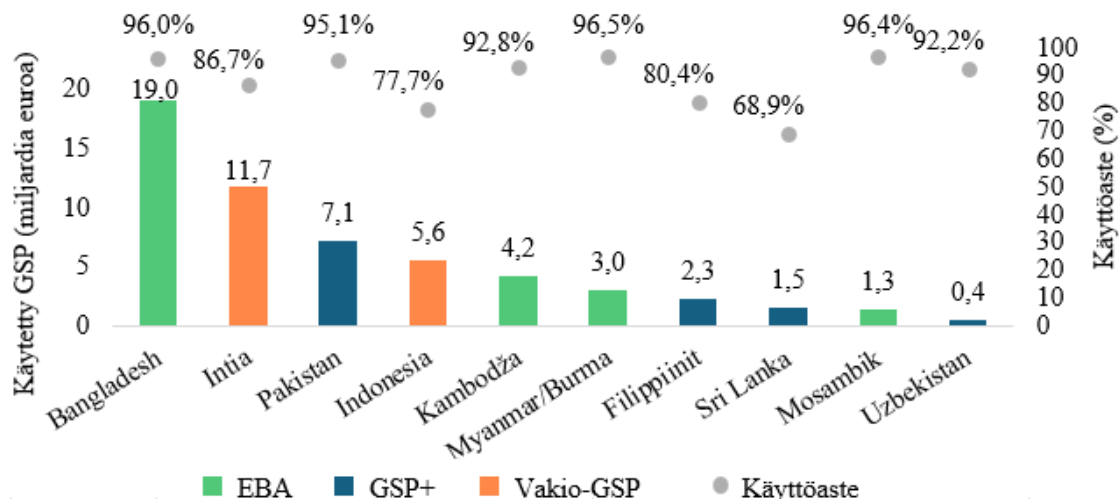
GSP-järjestelmästä saatavat tullisäästöt

5 mrd. €
tullivapautuksia

Vuonna 2024 kolmea menettelyä käyttävät edunsaajamaat hyötyivät GSP-järjestelmän ansiosta arviolta 5 miljardin euron tullien alentamisista tai tullivapautuksista, ja EBA-maiden osuus kokonaissummasta oli yli 3 miljardia euroa²⁶. Sekä GSP-edunsaajamaissa toimivat viejät että EU:ssa toimivat maahantuojat säästävät tullimaksuissa, mikä hyödyttää myös EU:n yrityksiä ja kuluttajia.

Tärkeimmät GSP-järjestelmää käyttävät maat

Kaavio 4: Kymmenen tärkeintä maata GSP-järjestelmän käyttöarvon perusteella vuonna 2024

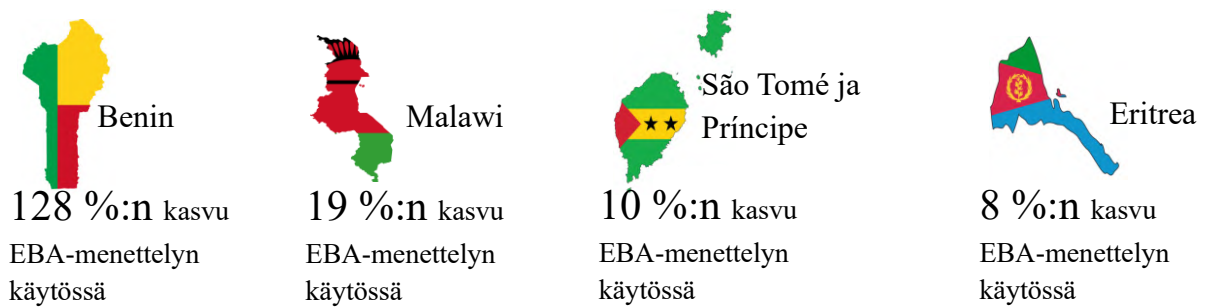
Etuuksien käyttöaste tarkoittaa tietystä tullietuuksia hyödyntäneestä maasta tulevan tuonnin suhdetta tuontiin, joka olisi teoriassa oikeutettu GSP-etuuksiin. Etuuksien käyttöaste kaiken GSP-järjestelmään liittyvän, EU:hun suuntautuneen tuonnin osalta oli keskimäärin 88,8 prosenttia vuonna 2024. Luku on EBA-menettelyä hyödyntävien vähiten kehittyneiden maiden osalta keskimäärin 94,5 prosenttia. Jotkin maat saavuttavat 100 prosentin käyttöasteen tietyissä jaksoissa, kuten Etiopia leikkokukkien osalta (kohta S02-a). On monitahoisia syitä sille, miksi GSP-järjestelmässä saatavilla olevia myönnytyksiä ei hyödynnetä täysimääräisesti, mutta vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa riittämättömät järjestelmää koskevat tiedot, hallinnolliset puutteet sekä rinnakkaiset vaihtoehtoiset kauppajärjestelyt.

Vuonna 2024 eniten GSP-etuuksia hyödyntävää vientiä EU:hun tuli Bangladeshista 19 miljardin euron arvosta, ja käyttöaste oli vahvat 96 prosenttia. Seuraavana oli Intia, jonka vakio-GSP-menettelyä hyödyntävä tuonti EU:hun oli 11,7 miljardia euroa ja jonka käyttöaste oli alhaisempi, 87 prosenttia. GSP+-edunsaajista Pakistan nousee esiin 7,1 miljardin euron EU:hun suuntautuvalla GSP+-tuonnillaan ja 95,1 prosentin etuuksien käyttöasteellaan, kun taas Uzbekistan on noussut kymmenen suurimman GSP-edunsaajamaan joukkoon siirryttyään GSP+-menettelyn piiriin vuonna 2021.

Maat, joissa GSP-järjestelmän käyttö kasvaa eniten

Vuosina 2022–2024 GSP-etuuksien käyttö kasvoi eniten Beninissä, jossa kasvua oli 128 prosenttia vuoden 2022 5,1 miljoonasta eurosta vuoden 2024 11,7 miljoonaan euroon. Toiseksi suurimpaan kasvuun GSP-järjestelmän käytössä ylsi Malawi 19 prosentin kasvullaan saman jakson aikana, mikä lisäsi sen kokonaisvientiä EU:hun 13 prosentilla. São Tomé ja Príncipe sekä Eritrea liittyivät niiden maiden joukkoon, joissa GSP-järjestelmän käyttö kasvoi eniten, ja ne kaikki olivat EBA-menettelyä hyödyntäviä edunsaajamaita. Kasvua vauhdittavat alat vaihtelivat maittain; esimerkiksi Beninissä voimakkainta kasvua oli tekstiilialalla (S-11a ja S11-b).

Kaavio 5: Neljä maata, joissa GSP-järjestelmän käyttö kasvoi eniten (2022–2024)

b) Kansainvälisten sopimusten noudattaminen

GSP-edunsaajamaiden tulee yleisesti edistyä kestäväan kehitykseen ja GSP-järjestelmän ehtoihin sisältyvien kansainvälisten periaatteiden ja standardien noudattamisessa.

Vaikka kansainvälisten yleissopimusten ratifiointi ei yksin täytä kansainvälisten standardien noudattamisen vaatimusta, se on olennainen ensimmäinen askel. Useimpien GSP-edunsaajamaiden ratifiointiaste on korkea suhteessa asiaankuuluviin kansainvälisiin yleissopimuksiin. EBA-edunsaajamaista (joita GSP-järjestelmän kannalta olennaisten yleissopimusten virallisen ratifiointin velvoite ei koske) esimerkiksi Bangladesh, eli järjestelmästä eniten hyötyvä EBA-edunsaaja, on ratifioinut kaikki GSP-asetuksessa tällä hetkellä luetellut 27 yleissopimusta sekä uudella GSP-asetuksella käyttöön otettavat lisäsopimukset.

Edunsaajamaiden ratifiointitoimet ulottuvat tavallisesti laajemmalle kuin virallisessa luettelossa, joka sisältää GSP-asetuksessa luetellut asiaankuuluvat yleissopimukset ja sopimukset. Esimerkiksi kaikki kahdeksan GSP+-edunsaajamaata ovat ratifioineet vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja ovat Pariisin ilmastopimoksen osapuolia. Näitä sopimuksia ei ole lueteltu nykyisessä GSP-asetuksessa, mutta ne tulevat osaksi järjestelmää vuodesta 2027 alkaen.

Useat GSP-edunsaajamaat ovat myös edistyneet äskettäin tehtyjen Kansainvälisen työjärjestön (ILO) työterveyttä ja -turvallisuutta koskevien keskeisten yleissopimusten sekä muiden, esimerkiksi työsuojelutarkastuksia ja kolmikantaneuvotteluja koskevien ILO:n yleissopimusten, ratifiointissa, joita ei ole myöskään lueteltu nykyisessä GSP-asetuksessa.

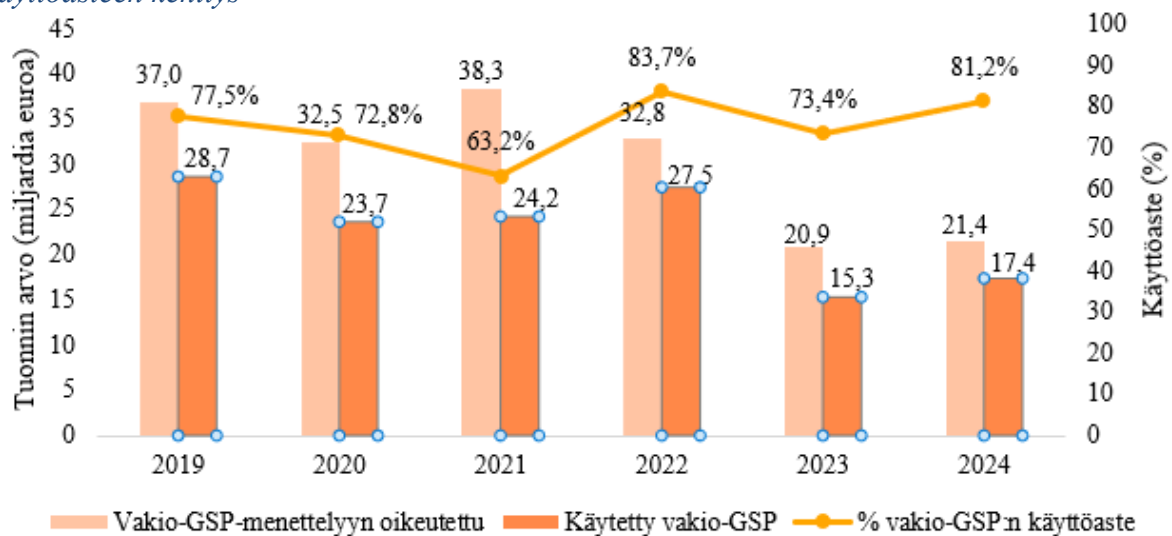
Kuten jäljempänä 4 b jaksossa ja tämän kertomuksen yhteydessä annetuissa komission yksiköiden valmisteluasiakirjoissa todetaan, erityisesti GSP+-menettely on yhä vahva ja jäsennelty toimintakehys, joka yhdistää kaupan kestäväan kehitykseen ja toimii poliittisen vuoropuhelun ja uudistusten alustana. GSP+-menettely tarjoaa edunsaajamaille myös vahvoja kannustimia ja mahdollisuuksia noudattaa kansainvälisesti tunnustettuja standardeja, joihin ne ovat itse päättäneet sitoutua.

4. GSP-JÄRJESTELMÄN KOLME MENETTELYÄ

a) Vakio-GSP

Raportointijakson aikana vakio-GSP-edunsaajamaiden osuus GSP-järjestelmän kokonaistuonnista oli vuonna 2024 edelleen huomattava, 29,3 prosenttia. Vuonna 2024 tärkeimpiä vakio-GSP-menettelystä hyötyneitä tuotteita olivat vaatetus (S-11b), jalkineet (S-12a) ja kemialliset tuotteet (S06b). Yhdestätoista nykyisestä vakio-GSP-edunsaajasta (joihin lisättiin Vanuatu vuonna 2025) tärkeimpiä edunsaajamaita olivat Intia ja Indonesia. Intian osuus kaikesta GSP-etuukista hyödyntävästä tuonnista EU:hun oli 11,7 miljardia euroa vuonna 2024, ja Indonesian osuus oli 5,56 miljardia euroa. Tähän on kuitenkin tulossa muutoksia, koska Indonesian ja Kenian lisäksi (ks. 2 kohta) Intian odotetaan poistuvan vakio-GSP-menettelyn piiristä ja siten poistuvan koko järjestelmästä sen jälkeen, kun EU:n kanssa tehty kahdenvälinen kauppasopimus (helmikuussa 2026 päätökseen saadut neuvottelut) tulee voimaan ja sitä seuraava kahden vuoden siirtymäaika päättyy.

Kaavio 6: Vakio-GSP-menettelyyn oikeuttavan tuonnin, menettelyä hyödyntäneen tuonnin ja käyttöasteen kehitys

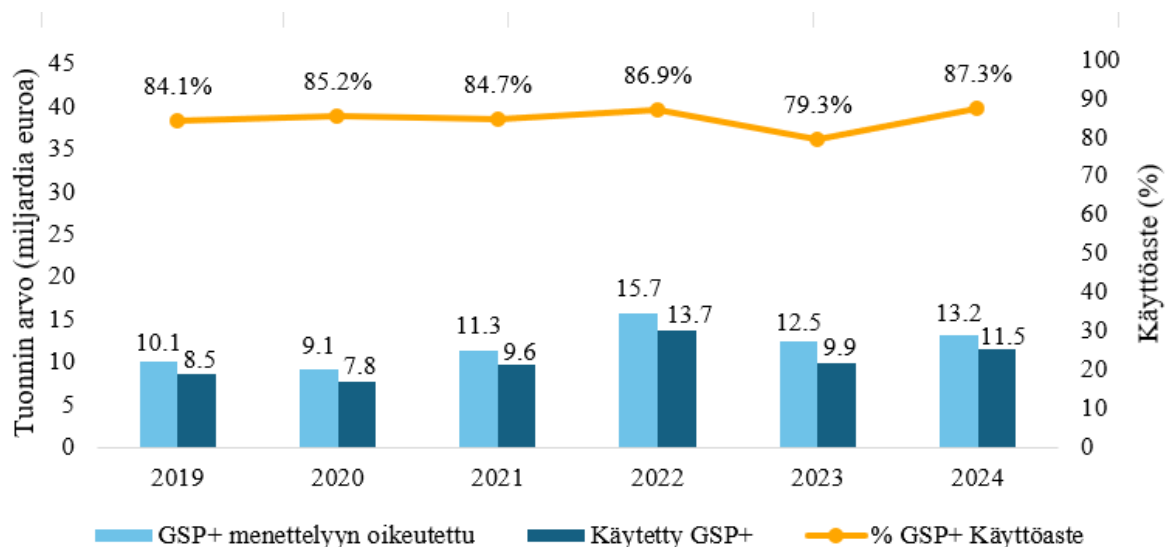

Vaikka vakio-GSP-järjestelmän käyttöaste vaihtelee korkealla tasolla, sekä menettelyyn oikeuttava tuonti että GSP-etuukista tosiasiaassa hyödyntänyt tuonti on vähentynyt covid-19-pandemiaa edeltäneihin tasoihin nähden: menettelyyn oikeuttavan tuonnin osuus laski 37 miljardista eurosta 21 miljardiin euroon vuosien 2019 ja 2024 välillä, ja menettelyä hyödyntäneen tuonnin osuus laski 29 miljardista eurosta 17 miljardiin euroon vuosien 2019 ja 2024 välillä. Tämä johtui pääasiassa siitä, että vakio-GSP-menettelyn piiristä poistui joitakin maita, erityisesti Vietnam. Kun tämän aiemmin suurimman edunsaajamaan EU:n kanssa vuonna 2020 tekemän vapaakauppasopimuksen jälkeinen siirtymäaika päättyi, se poistui menettelyn piiristä tammikuussa 2023. Lisäksi Uzbekistan siirrettiin GSP+-menettelyn piiriin huhtikuussa 2021.

b) GSP+

GSP+-tuonnin kehityssuunta on melko myönteinen, vaikka ei oteta huomioon vuoden 2022 covid-19-pandemian jälkeistä elpymistä ja energian hintavaikutuksia. GSP+-etuuskohteluun oikeutettu tuonti kasvoi covid-19-pandemiaa edeltäneestä 10 miljardista eurosta vuonna 2019 aina 13 miljardiin euroon vuonna 2024. Näin ollen tuonti, jolle haettiin etuukista, ylittää 11 miljardiin euroon vuonna 2024.

Kaavio 7: GSP+-tuonnin ja -käyttöasteen kehitys

GSP+:n mukaisen EU:hun tulevan tuonnin etuuksien käyttöaste nousi 86,9 prosentista vuonna 2022 87,3 prosenttiin vuonna 2024. Tämä vaatimaton parannus seurasi vuonna 2023 nähtyä pudotusta, jolloin käyttöaste laski 79,3 prosenttiin.²⁷

Pakistan oli merkittävin GSP+-edunsaajamaa. Se hyödynsi etuuksia 7,1 miljardin euron arvosta EU:hun tulevalla tuonnilla. Seuraavana oli Filippiinit noin 2,3 miljardin euron EU:n tuonnilla, ja kolmanneksi merkittävin GSP+-edunsaajamaa oli Sri Lanka, joka hyötyi 1,5 miljardia euroa.

GSP-asetuksessa lueteltujen kansainvälisten yleissopimusten raportointikauden aikaisen noudattamisen osalta todetaan, että kaikki GSP+-edunsaajamaat ovat ratifioineet kaikki 27 GSP:hen liittyvää kansainvälistä yleissopimusta ja sopimusta eivätkä ne ole esittäneet uusia varaumia.

Tähän kertomukseen on liitetty kahdeksan maakohtaista komission yksiköiden valmisteluasiakirjaa, joissa esitetään yksityiskohtaisesti GSP+-edunsaajamaiden ihmisoikeuksia, työntekijöiden oikeuksia, ilmaston- ja ympäristönsuojelua sekä hyvää hallintotapaa koskevat sitoumukset ja EU:n yhteydenpito näiden kumppanimaiden kanssa näillä osa-alueilla. Kuten näissä komission yksiköiden valmisteluasiakirjoissa täsmennetään, raportointikaudella havaittiin paljon myönteistä kehitystä, mutta haasteita on edelleen.

Monet nykyiset GSP+-edunsaajamaat vahvistivat **ihmisoikeuksia** koskevaa lainsäädäntöään ja institutionaalisia järjestelyjä tämän kertomuksen kattamalla raportointikaudella. Esimerkiksi Kirgisia, Uzbekistan, Sri Lanka ja Pakistan vahvistivat kaikki perheväkivallan vastaista lainsäädäntöä, kun taas Bolivia, Mongolia, Uzbekistan ja Filippiinit hyväksyivät lastensuojelulainsäädännön uudistuksia. Pakistan kavensi kuolemanrangaistuksen soveltamisalaa ja hyväksyi kidutuksen vastaisen lain täytäntöönpanosäännöt sekä uudet lapsiavioliiton rajoittamista koskevat lait Balochistanissa ja Islamabadissa. Sri Lanka vahvisti kansallisia ihmisoikeusinstituutioita, ja Filippiinit perusti uusia ihmisoikeuksia tukevia valvontamekanismeja ja ministeriöiden välisiä koordinointielimiä.

Useimmat GSP+-edunsaajamaat osoittivat myös edistymistä **työntekijöiden oikeuksien** osalla. Esimerkiksi Mongolia sisällytti ensi kertaa valtakunnalliseen työvoimatutkimukseen moduulin yksityistalouden pakkotyöstä sekä osion varusmiesten tekemästä työstä. Uzbekistanissa jatkettiin toimia pakkotyön kitkemiseksi, ja Filippiineillä laadittiin etenemissuunnitelma yhdistymisvapauden edistämiseksi ja strategia lapsityövoiman käytön vähentämiseksi. Pakistan ratifioi pakkotyötä koskevaan yleissopimukseen liitetyn ILO:n pöytäkirjan ja käynnisti aloitteen, jolla edistetään ihmisarvoista työtä siirtämällä työntekijöitä epävirallisesta taloudesta virallisen talouden piiriin. Useat edunsaajamaat ottivat käyttöön toimenpiteitä, joilla vähennetään lapsityövoiman käyttöä ja vahvistetaan ihmiskaupan vastaisia kehyksiä.

Monet GSP+-edunsaajamaat ovat myös edelleen sitoutuneet **ympäristönsuojeluun**. Tähän liittyen ne ovat toimittaneet ilmastotoimiensa avoimuutta edistäviä raportteja asiaankuuluvien monenvälisten ympäristösopimusten mukaisesti, vahvistaneet biologista monimuotoisuutta ja suojeltuja alueita koskevaa lainsäädäntöä ja toimintasuunnitelmia biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen mukaisesti, edistäneet Montrealin pöytäkirjan²⁸ täytäntöönpanoa, ja toteuttaneet kansallisesti määriteltäviin panoksiin liittyvää ilmastonmuutokseen sopeutumista ja sen hillitsemistä koskevaa suunnittelua varmistaessaan Pariisin sopimuksen täytäntöönpanoa.

Huumausaineiden valvonnan ja korruptiontorjunnan **hallinnointi** parani useissa maissa. Esimerkkeinä tästä on päivitetty toimet korruption torjumiseksi Boliviassa, Kirgisiassa, Pakistanissa ja Sri Lankassa.

GSP+-sitoumusten täytäntöönpanossa on kuitenkin edelleen haasteita.

Monille GSP+-edunsaajamaille yhteisiä monialaisia **ihmisoikeuksiin** liittyviä huolia ovat muun muassa riittämätön oikeuslaitoksen riippumattomuus, vähäinen oikeussuojakeinojen saatavuus ja vastuuvollisuus rikkomusten ja väärinkäytösten kohdalla, kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia koskevat rajoitukset, sananvapaus ja tiedotusvälineiden vapaus. Huolta herättävät myös kidutus, vastuuvollisuuden puute ja kansallisten kehysten puutteellinen yhdenmukaistaminen kidutuksen vastaisen yleissopimuksen²⁹ kanssa, toistuva sukupuolistunut väkivalta, joka jää edelleen rankaisematta, sekä vähemmistöihin ja hlbtq+-henkilöihin kohdistuva rakenteellinen syrjintä. Joissakin GSP+-edunsaajamaissa sosioekonomisten oikeuksien suojelu näkyi vastakohtana heikoille köyhyyden vastaisille strategioille, rajallisille koulutusmahdollisuuksille, sosiaaliturvajärjestelmien suurille puutteille tai naisten taloudellisen voimaantumisen tukemisen puutteelle. Tämän lisäksi tiedoissa oli edelleen merkittäviä aukkoja, erityisesti koskien sukupuolistunutta väkivaltaa, kidutusta koskevia tutkimuksia, lapsityövoiman käyttöä ja ihmiskauppaa koskevia syytetoimia.

Työntekijöiden oikeuksia koskevat lainsäädäntökehykset paranivat, mutta täytäntöönpano ja valvonta toteutuvat edelleen epätasaisesti, ja työsuojeluviranomaiset kohtaavat usein kapasiteettirajoitteita. Kaikki haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät kohtaavat edelleen syrjintää. Yhdistymisvapautta rajoitetaan edelleen useilla lainkäyttöalueilla, ja työehtosopimusneuvottelujen kattavuus on monissa yhteyksissä vähäinen. Lapsityövoimaa ja pakkotyötä on edelleen erityisesti maataloudessa ja epävirallisella sektorilla. Naispuolisten työntekijöiden oikeuksia olisi edelleen parannettava. Kaikkiin GSP+:n kannalta oleellisiin ILO:n yleissopimuksiin liittyviin tietoaukkoihin olisi puututtava viipymättä.

Monissa GSP+-edunsaajamaissa oli myös **ympäristönsuojelun** rajoitteita. Tämä näkyi ympäristöraportoinnin viivästymisenä (esimerkiksi Tukholman sopimuksen³⁰, CITES-

sopimuksen³¹ ja Cartagenan pöytäkirjan³² puitteissa), täytäntöönpanon valvontaan vaikuttavina kapasiteetti- ja resurssirajoitteina sekä merkittävänä haavoittuvuutena ilmastonmuutokselle, mikä kuormittaa institutionaalisia järjestelmiä. Vaikka sitoumukset ovat kunnianhimoisia, täytäntöönpano jää usein puutteelliseksi.

Hallinnointia voitaisiin parantaa tehostamalla huumekaupan torjuntaa, parantamalla kysyntäpuolen toimenpiteitä kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaisesti ja lisäämällä korruption vastaisia toimia.

Taluskriisit (Bolivia, Sri Lanka) ja luonnonkatastrofit (Pakistan, Filippiinit, Sri Lanka) pahensivat rakenteellisia haasteita ja heikensivät edelleen täytäntöönpanokapasiteettia raportointikaudella.

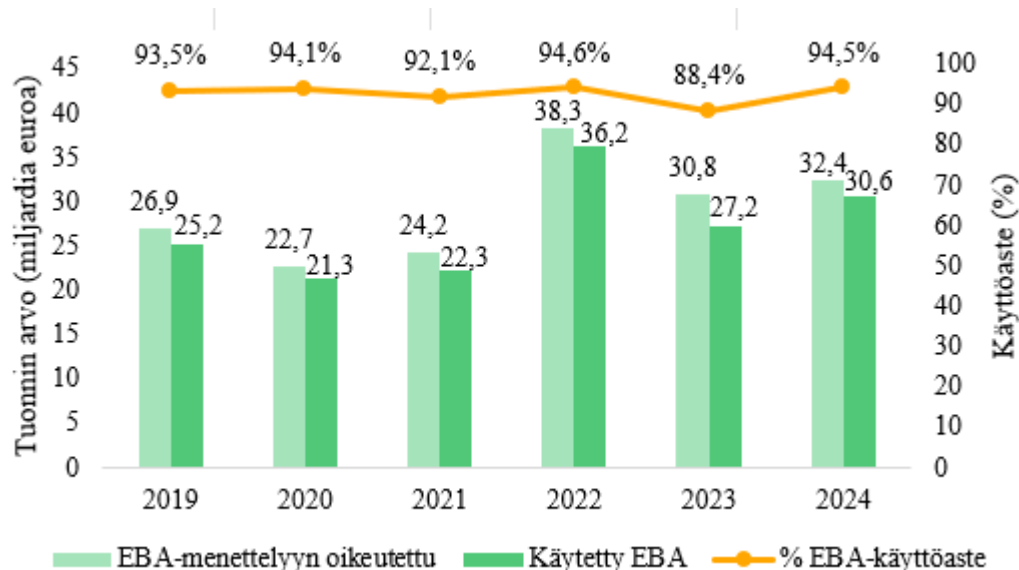
EU:n kumppanuushankkeet voivat auttaa vastaamaan joihinkin näistä haasteista yhteistyön avulla. Maakohtaisia toimenpiteitä on esitetty tämän kertomuksen liitteenä olevissa GSP+:aa koskeissa komission yksiköiden valmisteluasiakirjoissa.

c) Kaikki paitsi aseet -menettely (EBA)

i. Taloudelliset tiedot

EU:n GSP-eduista hyötyvät eniten EBA-edunsaajamaat. EBA-edunsaajamaiden etuuskohteluun perustuva tuonti kasvoi 30,6 miljardiin euroon vuonna 2024 vuoden 2019 25,2 miljardista eurosta.

Kaavio 8: EBA-tuonnin ja -käyttöasteen kehitys

EBA-menettelyn mukaisten etuuksien käyttöasteet vaihtelivat vain hieman vuosina 2022–2024. Käyttöaste oli 94,6 prosenttia vuonna 2022, minkä jälkeen se laski 88,4 prosenttiin vuonna 2023 ja elpyi 94,5 prosenttiin vuonna 2024. Vuonna 2022 EBA-menettelyn alainen tuonti oli huipussaan covid-19-pandemian jälkeisen elpymisen ja edellä mainittujen energian hintojen vuoksi. Kun tarkastellaan kehityssuuntaa ajan mittaan, tuonti kasvoi covid-19-pandemiaa edeltäneestä vuodesta 2019 (27 miljardia euroa etuusmenettelyyn oikeutettua tuontia, josta 25 miljardin euron arvosta tuontia hyötyi EBA-etuuksista) vuoteen 2024 (32 miljardia euroa etuusmenettelyyn oikeutettua tuontia, josta 31 miljardin euron arvosta tuontia hyötyi EBA-etuuksista).

Kaavio 9: Tuonti EU:hun GSP-menettelyn mukaan ja EBA-menettelyn tehostetun yhteistyön maista

	GSP-menettelyn mukainen tuonti EU:hun (miljoonaa euroa), vain etuuskohteluun oikeutettu tuonti				EBA-maiden tuonnin osuus vuosina 2022– 2024
	2019 ³³	2022	2023	2024	
GSP (kaikki)	62 326	77 393	52 419	59 450	
Vakio-GSP	28 665	27 489	15 331	17 402	
GSP+	8 496	13 662	9 896	11 476	
EBA (kaikki)	25 164	36 243	27 192	30 573	
EBA (vain Afrikka)	2 782	4 141	3 151	3 888	11,9 %
Tehostettu yhteistyö EBA:ssa					
Bangladesh	15 366	23 134	17 064	19 019	63,0 %
Kambodža³⁴	4 174	4 324	3 534	4 207	12,8 %
Myanmar/Burma	2 471	4 112	2 993	2 962	10,7 %

Raportointikauden aikana ja verrattuna covid-19-pandemiaa edeltäneisiin tasoihin EBA:n suhteellinen merkitys on yleisesti ottaen kasvanut, mutta erityisesti EBA-edunsaajamaiden merkitys Afrikan mantereella on kasvanut edelleen. Samaan aikaan kolme suurinta EBA-edunsaajamaata ovat edelleen tehostetun yhteistyön piirissä. Näitä kehityssuuntia tarkastellaan tarkemmin jäljempänä tässä kertomuksessa.

ii. Edunsaajamaat siirtyvät eteenpäin

GSP:n tavoitteena on edistää taloudellista kehitystä. Näin ollen on hyvä, että edunsaajamaat siirtyvät pois vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä ja poistuvat lopulta EBA-menettelystä siirtymäkauden jälkeen. Näillä mailla on edelleen mahdollisuus hakea GSP+:aan säilyttääkseen suurimman osan eduistaan.

Lähtöleveysuudessa on odotettavissa useita siirtymiä pois ryhmästä. **Bangladesh**, **Laosin demokraattinen kansantasavalta** ja **Nepal** on määrä siirtää vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä vuonna 2026.³⁵ **Salomonsaaret** on määrä siirtää vuonna 2027 ja **Kambodža** ja **Senegal** puolestaan vuonna 2029.

YK:n kehityspoliittisen komitean vuoden 2024 kolmivuotistarkastelussa **Ruandan tasavallan**, **Ugandan** ja **Tansanian** todettiin saavuttaneen siirtymiskynnyksen ensimmäisen kerran. Kaikki kolme maata täyttivät kaksi kolmesta vaatimuksesta. Näiden maiden tilannetta on tarkoitus tarkastella uudelleen vuonna 2027, ja jos ne täyttävät vaatimukset toiseen kertaan, niiden siirtymistä voidaan suositella.

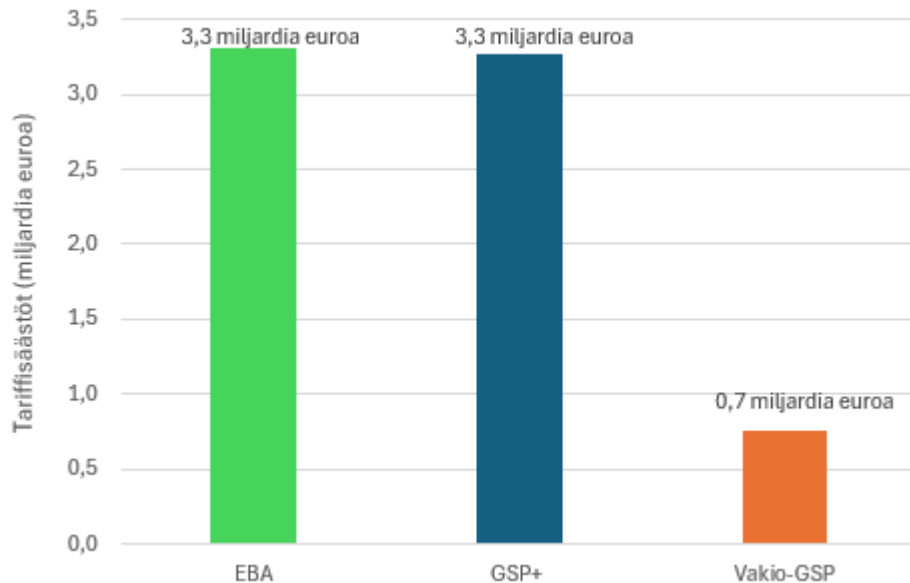
Kiribatin siirtämistä pois vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä suositeltiin vuonna 2018 ja **Tuvalun** vuonna 2012, mutta Ecosoc³⁶ lykkäsi siirtymispäätöstä. Vuonna 2021 Ecosoc päätti lykätä maiden siirtämisen tarkastelua vuoteen 2024, jolloin se päätti lykätä siirtämisen harkintaa vielä myöhemmäksi.

YK:n kehityspoliittinen komitea päätti vuoden 2024 kolmivuotistarkastelussa lykätä **Myanmarin** ja **Itä-Timorin** siirtämistä koskevaa päätöstä vuoteen 2027.

Nykyiset EBA-edunsaajamaat hyötyisivät jokseenkin vastaavista säästöistä siirtämisensä jälkeen GSP+:ssa (säästöt olivat molemmissa noin 3,3 miljardia euroa vuonna 2024). Siirtäminen vakio-GSP:hen puolestaan vähentäisi säästöt noin 0,75 miljardiin euroon, mikä tarkoittaa noin 80 prosentin laskua (ks. kaavio 10). GSP+:aan liittyminen ei voi koskaan kompensoida täysin EBA-maan asemaa, koska GSP+:ssa edellytetään muun muassa tiettyjen erityisten suojatoimenpiteiden ja tiukempien alkuperäsääntöjen soveltamista, mikä yleensä vähentää etuuksia, joita voidaan tosiasiallisesti hakea. Tämä näkyy erityisesti vaatteita vievissä maissa.

EU tarjoaa EBA-menettelyn piiristä pois siirtyville maille pitkien siirtymäkausien lisäksi edelleen tukea, erityisesti jos ne pyrkivät siirtymänsä jälkeen liittymään GSP+:aan. Tällä pyritään välttämään kielteiset vaikutukset näiden maiden viejiin ja niiden kanssa kauppaa käyviin EU:n yrityksiin.

Kaavio 10: EBA:n mukaiset arvioidut tariffisäästöt/tulot verrattuna GSP+:n tai vakio-GSP:n mukaisiin tariffisäästöihin/tuloihin samojen edunsaajamaiden osalta vuonna 2024 (miljardia euroa)

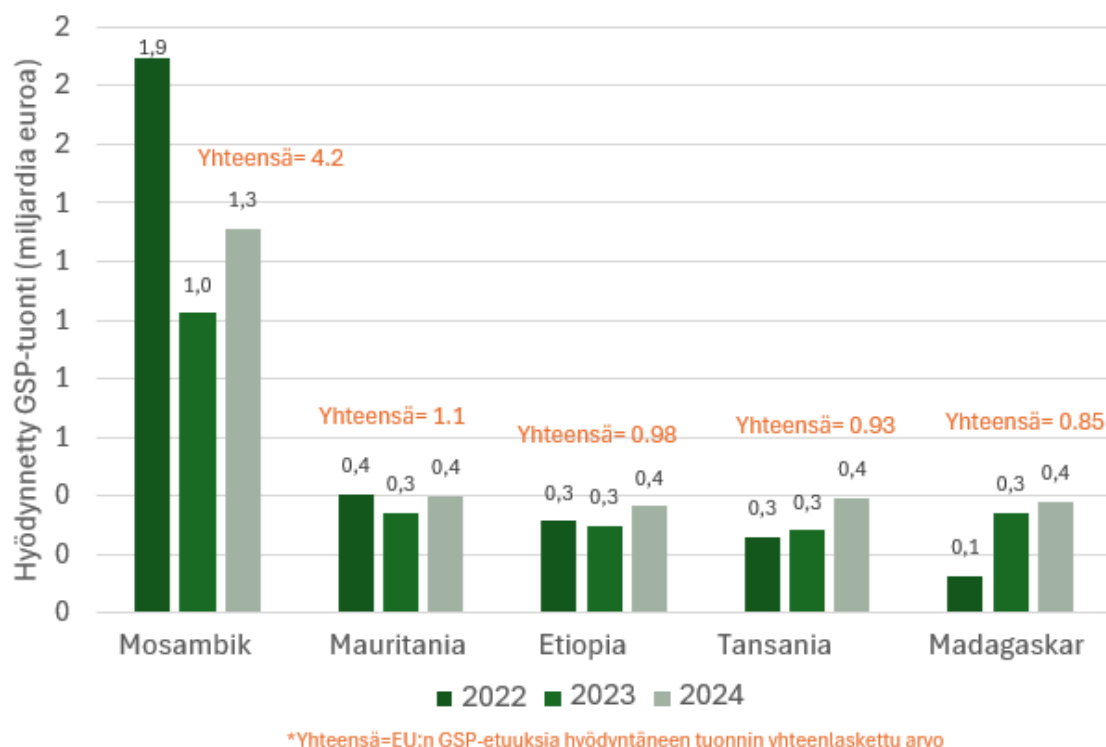

iii. Afrikan kilpailukyvyn edistäminen

Kolme neljäsosaa EBA-edunsaajamaista sijaitsee Afrikan mantereella (33 maata 46:sta³⁷). Afrikan maat muodostavat pian EBA:n hallitsevan ryhmän, kun otetaan huomioon järjestelmästä poistumassa olevien aasialaisten EBA-edunsaajamaiden huomattava määrä ja koko. Kaikki kolme EU:n GSP-järjestelmän mukaista menettelyä ovat tärkeitä pilareita EU:n tuessa Afrikan talouden monipuolistamiselle ja integroitumiselle globaaleihin arvoketjuihin, mutta EBA erottuu niistä edukseen.

Etuuskohtelun piiriin kuuluvan EU:n tuonnin arvo afrikkalaisista EBA-edunsaajamaista oli 3,9 miljardia euroa vuonna 2024, kun se vuonna 2019 oli 2,8 miljardia euroa (ks. myös edellä oleva taulukko/kaavio 9). EBA-etuuksien käyttöaste oli 88,9 prosenttia vuonna 2024, mikä osoittaa, että afrikkalaiset edunsaajamaat ovat käyttäneet etuuksia aiempaa enemmän viime vuosina, mutta myös sen, että niiden käyttöä voitaisiin edelleen lisätä. EBA-menettelyn mukaisen tullittoman markkinoillepääsyn ansiosta afrikkalaiset EBA-edunsaajamaat säästyivät noin 213 miljoonan euron EU:n tuontitulleilta vuonna 2024. Vuosina 2022–2024 suurimmat afrikkalaiset EBA-viejät olivat Mosambik (4,2 miljardia euroa), Mauritania (1,2 miljardia euroa), Etiopia (975,5 miljoonaa euroa), Tansania (934,7 miljoonaa euroa) ja Madagaskar (848,1 miljoonaa euroa).

Kaavio 11: Afrikan viisi suurinta EBA-edunsaajamaata (EBA-etuuksia hyödyntänyt tuonti yhteensä, milj. euroa).

Kuten edellä todetaan, jotkin EBA:han kuulumattomat Afrikan maat hyötyvät muista GSP-menettelyistä. Nigeria, Kongon tasavalta ja Kenia kuuluvat vakio-GSP-menettelyn piiriin (Kenia poistuu siitä vuonna 2027 EU:n ja Kenian talouskumppanuussopimuksen tultua voimaan 1. heinäkuuta 2024), kun taas Cabo Verde hyötyy GSP+-menettelystä. Vuosina 2022–2024 EU:n GSP-etuuksia hyödyntäneen tuonnin yhteenlaskettu arvo näistä neljästä Afrikan maasta oli 579,4 miljoonaa euroa. Nigerian osuus oli suurin (372,4 miljoonaa euroa, käyttöaste 70 prosenttia), ja sitä seurasi Cabo Verde (172,5 miljoonaa euroa, käyttöaste 85 prosenttia, Kenia (15,7 miljoonaa euroa, käyttöaste 1 prosenttia³⁸) ja Kongon tasavalta (18,7 miljoonaa euroa, käyttöaste 58 prosenttia). Erityisesti Cabo Verden asema GSP+-edunsaajamaana tarjoaa huomattavasti suuremmat tullietuudet kuin vakio-GSP-menettely olisi tarjonnut (12,0 miljoonaa euroa verrattuna 3,9 miljoonaan euroon), mikä merkitsee 8,1 miljoonan euron lisäetuuksia.³⁹

Verrattuna vastaaviin järjestelmiin, joita käyttämällä muut kehittyneet maat myöntävät yksipuolisia etuuksia, EU:n EBA:ssa viedään eniten erilaisia tuotteita (53 prosenttia kaikista tullinimikkeistä)⁴⁰, mikä osoittaa, että EU:n tuonti vähiten kehittyneistä maista on hyvin monipuolista. YK:n kauppaja kehityskonferenssin (UNCTAD)⁴¹ mukaan EU:n EBA tarjoaa absoluuttisesti mitattuna suurimmat tullisäästöt verrattuna Yhdysvaltojen, Japanin ja Kanadan vastaaviin järjestelmiin⁴². Toisin kuin Kiinan tai Yhdysvaltojen Afrikalle tarjoamat erityisjärjestelyt, EBA-menettely erottuu edukseen, koska kaikki vähiten kehittyneet maat ovat automaattisesti oikeutettuja menettelyyn eikä sille ole asetettu päättymispäivää. Tämä ainutlaatuinen ominaisuus tarjoaa pitkän aikavälin varmuutta liiketoiminnalle ja merkittäviä etuja afrikkalaisille edunsaajamaille: EBA lisää sijoittajien luottamusta, helpottaa strategisia investointipäätöksiä ja kannustaa monipuolistamaan vientirakenteita poistamalla muiden maiden GSP-menettelyille tyypillisten määräaikaisten uusimisten tarpeen. Tämä on erityisen

tärkeää aikana, jolloin kehitysmaat kohtaavat uusia haasteita, saavat vähemmän tukea ja niiden on entistä vaikeampi päästä tietyille muille markkinoille.

EBA ja sen vähiten kehittyneille maille Afrikassa ja muualla tarjoama laaja markkinoillepääsy osoittavat, että EU on vahvasti sitoutunut tukemaan vähiten kehittyneiden maiden kasvua ja kestävä kehitystä ja niiden integroitumista edelleen maailmantalouteen avoimien, vakaiden ja ennakoitavien kauppaehtojen avulla.

iv. Tehostettu yhteistyö

Komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto toteuttavat GSP+-edunsaajamaiden kanssa tehtävän jatkuvan seurannan rinnalla myös tehostettua yhteistyötä tukeakseen ja kannustaakseen yksittäisiä EBA-edunsaajamaita parantamaan toimintaansa GSP:n kannalta keskeisillä aloilla, erityisesti asiaankuuluvien keskeisten ihmisoikeuksia ja työntekijöiden oikeuksia koskevien kansainvälisten yleissopimusten osalta. Tämä tehostettu yhteistyö **Bangladeshin, Kambodžan⁴³ ja Myanmarin** kanssa on erityisen tärkeää myös siksi, että niiden osuus EBA-menettelyn mukaisesta EU:n kokonaistuonnista on erittäin merkittävä, kuten edellä oleva taulukko/kaavio 9 osoittaa. Samalla niiden poliittiset, taloudelliset ja kehitystä koskevat tilanteet poikkeavat huomattavasti toisistaan, minkä vuoksi kunkin maan kanssa on käynnistetty erillinen tehostetun yhteistyön prosessi, jolla on oma polkunsä ja painopisteensä. Kussakin tiiviimmän yhteistyön prosessissa otetaan huomioon myös kaikki EBA:n ulkopuolella käytettävissä olevat EU:n välineet havaittuihin ongelmiin puuttumiseksi. Tarkempia tietoja kolmesta tehostetun yhteistyön piiriin kuuluvasta EBA-edunsaajamaasta esitetään tämän kertomuksen liitteenä olevissa komission yksiköiden valmisteluasiakirjoissa.

5. KUMPPANUDET JA YHTEISTYÖ / GSP-EDUNSAAJAMAILLE ANNETTAVA TUKI

Vaikka GSP on kattava väline, jolla tuetaan pitkän aikavälin kestävä kehitystä edunsaajamaissa, kauppapolitiikka on yhdistettävä kehityspolitiikkaan ja kehitysyhteistyöhön, jotta saavutetaan toivotut vaikutukset⁴⁴. Useimpiin EU:n vuosien 2021–2027 monivuotisiin maa- tai alueohjelmiin (MIP), joissa määritellään EU:n kehitysyhteistyön painopistealueet ja erityistavoitteet, sisältyy kestävä kasvun ja ihmisarvoisten työpaikkojen tukeminen sekä oikeudenmukaisten ja kohtuullisten työolojen ja työehtojen edistäminen. Myös hyvään hallintotapaan, ihmisoikeuksiin, työntekijöiden oikeuksiin ja ympäristönormeihin liittyvien yleissopimusten ja sitoumusten ratifiointia ja tehokasta täytäntöönpanoa tuetaan laajasti monivuotisista maa- tai alueohjelmista. Kaikissa kahdeksaa GSP+-edunsaajamaata koskevissa monivuotisisissa maa- tai alueohjelmissä kiinnitetään erityistä huomiota GSP+-menettelyn noudattamiseen ja kestävä kehityksen kannalta merkityksellisten alojen tukemiseen.

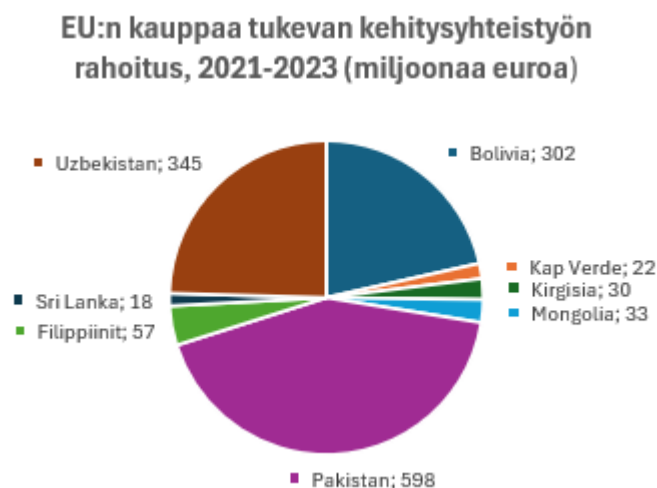
Työntekijöiden oikeudet olivat keskiössä ihmisarvoista työtä edistävää kauppaa koskevassa hankkeessa (2019–2021 ja 2022–2024, 6 miljoonaa euroa), jota EU ja Suomi rahoittivat yhdessä ja jonka toteutti ILO. Hankkeella edistettiin ILO:n keskeisten yleissopimusten täytäntöönpanoa seitsemässä EU:n GSP+- ja EBA-menettelyjen piiriin kuuluvassa maassa (Bangladesh, Cabo Verde, Filippiinit, Madagaskar, Mongolia, Mosambik, ja Pakistan).

Toinen EU:n GSP-edunsaajamaille antaman tuen osa-alue, jossa keskitytään nimenomaisesti siihen, että kauppaa voidaan käyttää kestävä kehityksen välineenä, on kauppaa tukeva kehitysyhteistyö (AfT) koskeva aloite⁴⁵. Kauppaa tukevan kehitysyhteistyön

avulla EU tukee kumppanimaita sellaisen toimintaympäristön luomisessa, jossa kauppa voi edistää kilpailukykyä ja kestävää integroitumista maailmantalouteen.

EU on yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa ollut suurin kauppaa tukevan kehitysyhteistyön tarjoaja siitä lähtien, kun aloite käynnistettiin. Vuonna 2023⁴⁶ EU sitoutui myöntämään kauppaa tukevan kehitysyhteistyön puitteissa 16,2 miljardia euroa kumppanimaille, joista monet ovat GSP-edunsaajamaita. Kuten edellä todetaan, EU tukee GSP+-edunsaajamaita tämän menettelyn vaatimusten täyttämiseksi ja auttaa niitä kauppaa tukevan kehitysyhteistyön avulla myös hyödyntämään kaikilta osin sen tarjoamia etuuksia. EU:n kahdeksalle GSP+-edunsaajamaille vuosina 2021–2023 myöntämä kauppaa tukevan kehitysyhteistyön rahoitus oli yhteensä 1,4 miljardia euroa, ja sitä käytettiin muun muassa infrastruktuurin rakentamiseen, tuotantokapasiteetin parantamiseen (mukaan lukien investointiympäristön uudistaminen ja arvoketjujen kehittäminen), kaupan helpottamiseen sekä standardien täytäntöönpanoon ja noudattamiseen.

Kaavio 12: EU:n kauppaa tukevan kehitysyhteistyön rahoitus GSP+-edunsaajamaille, yhteensä 1,4 miljardia euroa, 2021–2023.

Lisäksi kauppaa tukeva kehitysyhteistyö tukee Global Gatewayn⁴⁷ kauppaa ja investointeja mahdollistavaa toimintaympäristöä. Global Gateway on vuonna 2021 käynnistetty lippulaivastrategia, jonka tavoitteena on saada liikkeelle investointeja ensisijaisille aloille. EU:n geopoliittisten tavoitteiden ja kestävä kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelmaa koskevan sitoumuksen mukaisesti Global Gateway -strategialla pyritään edistämään älykkäitä, puhtaita ja turvallisia investointeja digitaali-, energia- ja liikennealalla sekä vahvistamaan terveydenhuolto-, koulutus- ja tutkimusjärjestelmiä kaikkialla maailmassa. Näin voidaan edistää samalla yleismaailmallisia arvoja ja korkeaa vaatimustasoa, hyvää hallintoa ja avoimuutta.

EU on myös tukenut edunsaajamaille, yrityksille kansalaisyhteiskunnalle ja päätöksentekijöille annettavaa GSP-järjestelmää koskevaa kattavaa, avointa ja keskitettyä tiedotusta GSP Hub -hankkeen avulla. GSP Hub -hanke käynnistyi vuonna 2019, ja sen tavoitteena oli lisätä GSP:n, sen taloudellisten hyötyjen ja sen seurannan tunnettuutta sekä parantaa niiden avoimuutta erityisen verkkosivuston⁴⁸, kirjallisten julkaisujen sekä Euroopassa ja GSP-edunsaajamaissa järjestettyjen tiedotustapahtumien avulla. Verkkosivuston ylläpitoa ja päivittämistä jatketaan uuden GSP-asetuksen puitteissa.

6. PÄÄTELMÄT

Viimeisimmän GSP-seurantajakson (2023–2025) aikana vuoden 2012 GSP-asetuksen puitteissa järjestelmä jatkoi keskeisten tavoitteidensa toteuttamista eli taloudellisen edistyksen ja kestävän kehityksen tukemista edunsaajamaissa.

EU:n GSP-järjestelmästä koitui huomattavaa taloudellista hyötyä kumppanimaille sekä EU:n maahantuojille ja kuluttajille, ja se säilyi vakauden ja ennustettavuuden lähteenä kaupan, talouden ja geopolitiikan epävakauden aikana.

EU toi vuonna 2024 lähes 60 miljardin euron arvosta tavaroita GSP-etuuksia hyödyntäen, mikä hyödytti sekä EU:n maahantuojia että edunsaajamaita. GSP-etuuksia hyödyntävän kokonaistuonnin määrä vuosina 2022–2024 vaihteli laajempien kehityssuuntausten mukaisesti, mutta pysyi hieman covid-19-pandemiaa edeltäneitä tasoja korkeampana, kun otetaan huomioon GSP-järjestelmästä poistuneet merkittävät edunsaajamaat.

Sekä edunsaajamaiden lukumäärällä että tuonnin arvolla mitattuna suurin edunsaajaryhmä oli edelleen EBA-menettelyn piiriin kuuluvat vähiten kehittyneet maat, joiden etuuksien käyttöaste oli myös korkein, lähes 95 prosenttia. EBA:n suhteellinen merkitys kasvaa edelleen, kun suuret vakio-GSP-menettelyn edunsaajamaat (Indonesia ja Intia) sekä GSP+-edunsaajamaat (Filippiinit) syventävät kauppasuhteitaan EU:n kanssa vapaakauppasopimusten avulla ja poistuvat GSP:n piiristä. Tulevaisuudessa useimpien GSP-edunsaajamaiden taloudellinen tilanne paranee edelleen, ja useat maat ovat poistumassa YK:n vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä. Tämä ilmentää kehitystoimien onnistumista ja EU:n GSP-järjestelmän myönteistä vaikutusta kyseisissä maissa.

Näin ollen EU:n yksipuolisesta tullietuusjärjestelmästä hyötyvien maiden määrä vähenee edelleen. GSP säilyttää merkityksensä, sillä se tukee edunsaajamaita siirtymäkausien aikana myös niiden poistuttua järjestelmän piiristä ja tarjoaa edelleen EBA-etuuksia jäljellä oleville vähiten kehittyneille maille erityisesti Afrikan mantereella. Kun otetaan huomioon EU:n EBA:n Afrikan maille tarjoamat ainutlaatuiset edut, komissio ja Euroopan ulkosuhdehallinto pyrkivät sekä päätoimipaikoissaan että EU:n edustustojen välityksellä edelleen tehostamaan GSP:tä koskevaa viestintää ja vuoropuhelua sekä lisäämään EBA:n näkyvyyttä, tunnettuutta ja hyödyntämistä Afrikan mantereella.

EBA:n ohella myös GSP+ tarjoaa edelleen merkittäviä etuja: neljä koko GSP-järjestelmän kymmenestä suurimmasta edunsaajamaasta on GSP+-edunsaajamaita, ja lähes 20 prosenttia kaikesta GSP:n mukaisesta EU:n tuonnista on peräisin GSP+-edunsaajamaista. Samalla GSP+ edistää edelleen tavoitettaan kannustaa kestävään kehitykseen ja hyvään hallintotapaan kansainvälisesti sovittujen ja tunnustettujen normien pohjalta. Vaikka tilanne on edelleen haastava monissa GSP+-edunsaajamaissa, GSP+:n yksityiskohtainen seuranta ja vuoropuhelu tarjoavat edelleen ainutlaatuisen keskustelufoorumin ja edistävät kehitystä ajan mittaan.

EU on jatkanut GSP-järjestelmää vielä kymmenellä vuodella, ja uuden GSP-asetuksen odotetaan tulevan voimaan 1. tammikuuta 2027. Uusilla GSP-säännöillä EU varmistaa, että sen houkutteleva yksipuolinen tullietuusjärjestelmä jatkuu kolmen erityismenettelyn kautta. Se vahvistaa EU:n pitkäaikaista sitoutumista kasvun ja kestävän kehityksen tukemiseen kumppanimaisissa kaikkialla maailmassa anteliäiden, vakaiden ja ennakoitavien kauppaehtojen avulla.

Ennen uusien GSP-säännösten soveltamista tämä kertomus ja siihen liittyvät valmisteluasiakirjat muodostavat vankan lähtökohdan. Tämä koskee erityisesti nykyisiä GSP+-edunsaajamaita, joiden on haettava järjestelmään uudelleen voidakseen hyötyä GSP+:sta myös tulevaisuudessa. Tämä koskee myös nykyisiä EBA-edunsaajamaita, jotka haluavat liittyä

GSP+-menettelyyn siirryttyään pois kehittyneiden maiden luokituksesta. EU jatkaa edunsaajamaiden tukemista siirtymien aikana.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 978/2012, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 732/2008 kumoamisesta.

² 2023 (JOIN(2023) 34 final).

³ Joitakin nykyisen raportointijakson seikkoja käsiteltiin jo edellisessä kertomuksessa vuodelta 2023 (JOIN(2023) 34 final).

⁴ Vakio-GSP-edunsaajamaat: Cookinsaaret, Indonesia, Intia, Kenia, Kongon tasavalta, Mikronesia, Nigeria, Niue, Syyria, Tadžikistan ja Vanuatu.

⁵ GSP+-edunsaajamaat: Bolivia, Filippiinit, Kap Verde, Kirgisia, Mongolia, Pakistan, Sri Lanka ja Uzbekistan.

⁶ Komission delegoitu asetus (EU) 2025/1951, annettu 29. syyskuuta 2025, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 978/2012 liitteen II, IV ja VII muuttamisesta http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/1951/oj (jäljempänä 'komission delegoitu asetus (EU) 2025/1951, annettu 29 päivänä syyskuuta 2025'). Uuden laaja-alaisen talouskumppanuussopimuksen (CEPA) odotetaan ohjaavan EU:n ja Indonesian kauppasuhteita tulevaisuudessa. Kaikki tässä asiakirjassa esitetyt linkit olivat ajan tasalla 28. huhtikuuta 2026.

⁷ Komission delegoitu asetus (EU) 2025/214, annettu 28 päivänä marraskuuta 2024, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 978/2012 liitteen II muuttamisesta Kenian osalta, https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2025/214/oj.

⁸ Komission delegoitu asetus (EU) 2024/1363, annettu 12 päivänä maaliskuuta 2024, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 978/2012 liitteen IV muuttamisesta Bhutanin poistamiseksi vähiten kehittyneitä maita koskevan erityisen menettelyn edunsaajamaiden luettelosta.

ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1363/oj.

⁹ Komission delegoitu asetus (EU) 2025/1951, annettu 29 päivänä syyskuuta 2025.

¹⁰ Komission delegoitu asetus (EU) 2025/1951, annettu 29 päivänä syyskuuta 2025.

¹¹ Tuotteiden graduatiolla varmistetaan, että etuuksia myönnetään niitä eniten tarvitseville maille ja tuotteille, ja vältetään kilpailupaine GSP-edunsaajamaiden välillä.

¹² Komission täytäntöönpanoasetus 2023/2780, annettu 14 päivänä joulukuuta 2023, täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2022/1039 muuttamisesta tietyille GSP-edunsaajamaille myönnettyjen tiettyjen tullietuuksien suspendoimisen jatkamiseksi. http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/2780/oj.

¹³ Komission täytäntöönpanoasetus 2025/1909, annettu 24 päivänä syyskuuta 2025, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 978/2012 soveltamisäännoistä siltä osin kuin on kyse tietyille GSP-järjestelmän edunsaajamaille myönnettyjen tiettyjen tullietuuksien suspendoimisesta vuosina 2026–2028.

http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1909/oj.

¹⁴ Komission täytäntöönpanoasetus 2024/842, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2024, Kambodžasta ja Burmasta/Myanmarista peräisin olevan indica-riisin tuonnissa uudelleen käyttöön otettavista suojoitoimenpiteistä.

http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/842/oj.

¹⁵ Komission täytäntöönpanoasetus 2025/1206, annettu 19 päivänä kesäkuuta 2025, Pakistanista peräisin olevan etanolin tuontia koskevien GSP+-tullietuuksien keskeyttämisestä

http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/1206/oj.

¹⁶ https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-proposes-new-eu-generalised-scheme-preferences-promote-sustainable-development-low-income-2021-09-22_en.

¹⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/2663, annettu 22 päivänä marraskuuta 2023, yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 978/2012 muuttamisesta.

<http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2663/oj>.

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2026/1395, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2026, yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta ja asetuksen (EU) N:o 978/2012 kumoamisesta,

ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2026/1395/oj>.

¹⁹ Viisi uutta kansainvälistä yleissopimusta ja sopimusta ovat seuraavat: Lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin (2000), yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (2007), ILO:n yleissopimus, joka koskee ammattientarkastusta teollisuudessa ja kaupassa (nro 81) (1947), kolmikantaneuvotteluja koskeva ILO:n yleissopimus (nro 144) (1976), Pariisin ilmastopöytäkirja (2015) ja kansainvälinen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen YK:n yleissopimus (2000).

²⁰ Ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirja (1998).

²¹ Kaikkien tilastojen lähde: Eurostatin nimellistä kauppaa koskevat tiedot, jotka perustuivat uusimpiin saatavilla oleviin validoituihin tietoihin koko vuodelta syyskuussa 2025. GSP-järjestelmän tilastot käsittävät vain EU:n

markkinoille tuodut tavarat eli EU:ssa vapaaseen liikkeeseen luovutetut tavarat. GSP-järjestelmän tilastot eivät käsitä muuta EU:hun suuntautuvaa tuontia, kuten sisäistä jalostusmenettelyä varten tuotuja tavaroita tai ulkoisen jalostusmenettelyn jälkeen tehtävää jälleentuontia. ”Luottamukselliseksi” kirjatut kauppavirrat eivät näy GSP+-menettelyn käyttöluvuissa ja järjestelyn 1 normaalissa kaupassa, mutta ne näkyvät kokonaiskauppaluvuissa (järjestely 4). https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/ext_go_agg_esms.htm#conf1537195068659.

²² Cookinsaaret, Indonesia, Intia, Kenia, Kongon tasavalta, Mikronesia, Nigeria, Niue, Syyria, Tadžikistan ja Vanuatu.

²³ Bolivia, Filippiinit, Kap Verde, Kirgisia, Mongolia, Pakistan, Sri Lanka ja Uzbekistan.

²⁴ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240701-1>.

²⁵ GSP-järjestelmästä hyöttyvät tuotteet erotellaan GSP-asetuksen mukaisilla jaksoilla. Asetuksen (EU) N:o 978/2012 liitteessä V on tietoja siitä, mitkä CN-koodit sisältyvät GSP-järjestelmän jaksoihin. [EUR-Lex - 02012R0978-20250101 - FI - EUR-Lex](#).

²⁶ Lisäksi EU soveltaa 0 prosentin tulleja monilla aloilla GSP-etuuksista riippumatta. Tämä koskee tietenkin myös tuontia GSP-edunsaajamaista, minkä ansiosta ne voivat hyöttyä suosituimmuuskohtelusta WTO:n sääntöjen nojalla. Tämä kasvattaa entisestään niiden tullitonta kokonaistuontia EU:hun ja siten myös tullisäästöjä.

²⁷ Alat, joilla käyttöaste laski eniten vuosina 2022–2023, olivat nahka- ja vuotatuotteet (S-08a) 98,8 prosentista 65,9 prosenttiin, korkki-, olki- ja punontatuotteet (S-09b) 86,3 prosentista 62,2 prosenttiin ja tekstiilit (S-11a) 97,1 prosentista 83,3 prosenttiin. Kaikilla kolmella alalla käyttöaste kasvoi seuraavana vuonna (2024).

²⁸ Montrealin pöytäkirja otsonikerrosta heikentävistä aineista.

²⁹ YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus.

³⁰ Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskeva Tukholman yleissopimus.

³¹ Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus.

³² Biologista monimuotoisuutta koskevaan yleissopimukseen liittyvä Cartagenan bioturvallisuuspöytäkirja.

³³ Vuoden 2019 tiedot on sisällytetty vertailukohdaksi covid-19-pandemiaa edeltäneen ajan tasosta.

³⁴ Kambodžan ja Vietnamin välille myönnettiin laajennettu kumulaatio polkupyörien osalta vuonna 2023: Komission päätös (EU) 2023/1810, annettu 19 päivänä syyskuuta 2023, delegoidun asetuksen (EU) 2015/2446 56 artiklan 1 kohdan mukaista Kambodžan ja Vietnamin välistä laajennettua kumulaatiota koskevasta pyynnöstä siltä osin kuin on kyse yleisessä tullietuusjärjestelmässä delegoidun asetuksen (EU) 2015/2446 nojalla sovellettavista polkupyörien tuotannossa käytettävien tiettyjen aineiden ja osien alkuperäsäännöistä. <http://data.europa.eu/eli/dec/2023/1810/oj>. Kambodžan EBA-etuudet peruutettiin osittain 12. helmikuuta 2020 alkaen komission delegoidulla asetuksella (EU) 2020/550.

³⁵ Bangladeshin hallitus pyysi helmikuussa 2026 virallisesti YK:lta kolmen vuoden lykkäystä maan siirtämiselle pois vähiten kehittyneiden maiden ryhmästä.

³⁶ Yhdistyneiden kansakuntien talous- ja sosiaalineuvosto.

³⁷ São Tomé ja Príncipe ei kuulu enää vähiten kehittyneisiin maihin, mutta se hyöttyy edelleen EBA-etuuksista siihen saakka, kunnes se poistuu EBA:sta 1. päivänä tammikuuta 2029.

³⁸ Kenialle GSP-asetuksen nojalla myönnetty etuudet eivät vaikuta markkinoillepääsyetuksiin, joita myönnetään muiden välineiden nojalla, kuten niin sanotun markkinoillepääsyasetuksen nojalla (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/1076, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2016, talouskumppanuussopimukset vahvistavissa tai niiden vahvistamiseen johtavissa sopimuksissa määrättyjen järjestelyjen soveltamisesta Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden ryhmän (AKT) tietyistä valtioista peräisin oleviin tuotteisiin, EUVL L 185, 8.7.2016, s. 1–191). Tämä koskee erityisesti leikkokukkia.

³⁹ EUROSTATIN COMEXT-TIETOKANTA.

⁴⁰ <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/WT/COMTD/LDCW73.pdf&Open=True>.

⁴¹ YK:n kauppaa- ja kehityskonferenssi.

⁴² UNCTAD, The Generalized System of Preferences: How much does it matter for developing countries?, UNCTAD/DITC/TSCE/2023/1, 2023, s. vii.

⁴³ Kambodžalta peruutettiin osa EBA-etuuksista 12 päivänä helmikuuta 2020 annettulla komission delegoidulla asetuksella (EU) 2020/550.

⁴⁴ GSP-asetuksen johdanto-osan 4 kappaleessa todetaan, että EU:n yhteisen kauppapolitiikan on oltava kehitysyhteistyöpolitiikan mukaista ja vahvistettava sitä. ASETUS (EU) N:o 978/2012, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, yleisen tullietuusjärjestelmän soveltamisesta <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R0978>.

⁴⁵ Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö on WTO:n ja OECD:n vuonna 2006 käynnistämä aloite, joka luetaan tilastollisesti osaksi julkista kehitysapua (ODA) ja joka kattaa seuraavat pääluokat: kauppapolitiikan ja sääntelyn tekninen apu, kauppaan liittyvä infrastruktuuri sekä tuotantokapasiteetin kehittäminen.

⁴⁶ Viimeisin vuosi, jolta on saatavilla tietoja.

⁴⁷ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_fi.

⁴⁸ <https://gsphub.eu/>.